

Duchovní slabost člověka jako zdroj moderní krize (Nominalismus a jeho důsledky, X. díl)

Roman Cardal

3. januára 2023 ✚ Spoločnosť ✚ CZ, Filozofia

Welfare state

Viděli jsme, že R. Weaver obvinil Aristotelovu etiku z toho, že její prosazení se na úkor etiky platónské významně přispělo k dramatické krizi moderní kultury. Na nevyváženost Weaverova úsudku jsme reagovali v minulém příspěvku a zde lze ukázat, jak je ho možné korigovat i názory, které sám autor předkládá ve své knize. Na straně 26 např. tvrdí, že nejvitálnější fází kultury je ta, v níž dochází k *přítakávání ke světu a životu*. V úplném závěru se zase v realistickém duchu vhodně vyslovuje o nutném zmírnění přehnaného idealismu: „*Mladý člověk je čistým intelektuálem, věří v ideje a myslí si, že ideje mohou přemoci svět. Zralý člověk vyrostl od intelektualismu k moudrosti. I on věří v ideje, ale život ho naučil spokojovat se s jejich konkrétními formami, což znamená vidět je v určité limitovanosti*“ (s. 156). Nepředstavuje však Aristotelova etika stejně tak jako etika Tomáše Akvinského onu moudrost, která bere ohled na často nepříznivé podmínky možnosti uskutečňování ctností a mravních ideálů?

Ilustračný obrázok, zdroj: picryl.com

Tato moudrost však dnes již nebudí žádný zájem. Odklon od snahy získat ctnosti vedl k postupné mravní degeneraci technicky vyspělé společnosti. Změkčilost západního, do pohodlí vrostlého člověka, jež se skrývá za clonou technologické potence, nevěstí nic dobrého. Weaver mu před oči staví hrozbu ze strany státu, v němž lidé ztratili možnost oddávat se sladkému životu konzumu a jsou navíc v pravidelných dávkách krmení bojovnou ideologií: „... *toto ohrožení... není ničím proti ideologii, kterou pěstuje velký rival na Východě. Nehledě na to, kolika sofismaty se nechali bolševici obloučit, nepustili nikdy ze zřetele skutečnost, že život je boj... Pro vedoucí představitele východního komunismu neexistuje nic takového jako „politika dobrých sousedských vztahů“, jak ji chápeme my. Ta by totiž musela obsahovat respekt k abstraktním právům. Této pošetilosti liberalismu se nejspíš chechtají od rána do večera... Proto jsou západní liberálové se svými hrady z písku tak zranitelní*“ (s. 113).

Liberalizmem vychovaný člověk se ve vztahu k agresivním ideologiím odzbrojil tím, že propadl relativismu a není schopen „vidět protiklady“ (*tamtéž*). Ve světle následných událostí by se mohlo zdát, že Weaverovo memento bylo nepřiměřené. Kdyby se toho americký myslitel dožil, musel by společně s námi konstatovat, že i přes mohutný poválečný ekonomický růst Západu, který vedl k silnému nahromadění kapitálu a *ke zvýšení materiálního blaha západních občanů*, byl strohý a militantní komunismus nakonec poražen.

Kdo se ale dějinami studené války zabíral detailněji, ví, že komunismus padl díky nasazení lidí vyznávajících hodnoty, které byly na západních vzdělávacích institucích *znevažovány jako zpátečnické*. Stará stavba komunizmu byla sice zbořena, na jejím místě však rostou nové bašty, které se budují *podle původních a osvědčených plánů*. Není totiž pravda, že *marxistická ideologie* naprosto odumřela. *Její metamorfóza* se v podobě *postmoderního relativismu* těší nebývalému rozmachu. Mnoho lidí si po rozpadu komunistických režimů upřímně oddechlo, a domnívá se, že nejhorší protivník byl definitivně poražen. Skutečnost je bohužel jiná. Do Weaverova textu lze namísto slova „komunismus“ dosadit slovo „postmoderna“ a aktuálnost jeho výzev na nás znovu dolehne plnou silou. Jde o vnitřního nepřítele, který nám nedovoluje čelit těm, kdo naši tradiční kulturu nenávidí.

Včera komunismus, dnes islám

Ve stejném duchu je nutné číst i následující citaci. Dovolím si do textu (v závorkách) vepsat položky, které jeho obsah učiní aktuálnější: „*Všechny podobné otázky vedou nevyhnutelně k problému disciplíny. Rusové (muslimové) jakožto národ (vyznavači náboženství) navyklí jasné účelnosti už svou volbu provedli. Kázeň musí být – a vynucovat ji musí elita kontrolující stát. Pro Západ z toho plyne významná věc: jedna volba už byla učiněna za něj. Má-li Západ přežít, musí zkrátka kázeň nastoupit i u nás. Organizace vždy vyvolává nezbytnost kontra-organizace. Existující síla je hrozbou pro neorganizované a ti musejí reagovat tím, že se organizovanou silou stanou i oni. Západ proto bude postaven před velké rozhodnutí: jak má překonat psychologii rozmazleného dítěte, nemaje dosti kázně potřebné k boji? (Pokusy Spojených států atraktivnit vojenskou službu nabídkou vyšších platů, bezplatného vysokoškolského vzdělání a dalších výhod se podezřele podobají uplácení dítěte čokoládou)*“ (s. 114–115).

Ilustračný obrázok, zdroj: flickr.com / Kat Northern Lights Man

K tomu jen malý dodatek. Na rozdíl od komunismu, který sice Západ také silně infiltroval, se islám, jehož postoj k Západu není o nic méně nepřátelský, na jeho území dostal *jeho vlastní volbou*, když mu naivně (či záměrně?) otevřel brány. Dojde-li k boji, a vše nasvědčuje tomu, že se k němu schyluje, půjde o střet islámu s původním obyvatelstvem okupovaného (svobodně vydaného) území. Další problém, který Weaver ve své době nemohl vidět, se týká oněch „výhod“, které mají posílit řady americké armády. Dnes jde nezřídka o „posily“, které se označují předponami „homo-“, „trans-“ atd., jež mají s mužnou bojovností

pramálo společného. Stačí je oslovit nevhodným zájmenem a jejich spolubojovníci se ocitnou ve vězení.

Potřeba nadpřirozené síly - milosti

Západní (socialistická) politika *přerozdělování*, která lidi *naučila brát a odnaučila dávat*, přivodí kolaps ekonomického pořádku. Pak nezbude nic jiného, než přikročit k *diktatuře*. Ta se ospravedlní tím, že dodá masám „*plán pro zajištění spořádaných poměrů a klidu na práci*“ (s. 116). Až nebude kde brát, přijde na řadu zrušení práva na soukromý majetek. Na počátku tohoto sestupu končícího v propasti ekonomického krachu a v nastolení tyranie vidí Weaver *duchovní oslabení člověka*, který propadl skepsi ohledně pravdivosti svých názorů na svět: „*Souhrnně řečeno, máme zde příběh slabosti způsobené chybnou představou o světě. Náboženské vyznání se vytrácí, panuje přesvědčení, že každá bojovná víra musí být potlačena, jak naznačil v jednom verdiktu soudce Holmes, a v důsledku toho se myšlení obrací k sobeckým ekonomickým výhodám. Jejich získání však vede ke změkčilosti, ta pak podněcuje hledání stále snazších způsobů, jak udržet existující výhody, a tím dochází k úpadku. Dokud se udržuje soukromé podnikání, existují jisté impulsy nezávislé na chtění mas*“ (s. 117–118).

Weaverovo proroctví se začíná naplňovat. Podle představitelů Světového ekonomického fóra nebudeme v roce 2030 už nic vlastnit a budeme prý šťastní. K postupnému vyvlastnění soukromého majetku dojde prostřednictvím opatření, která budou prezentována jako nezbytná pro řešení krizových situací. Krizových situací, jež pramení z *duchovní slabosti* západního člověka. Ta bohužel není jen momentální slabostí, nýbrž slabostí *habituální*. Je v nás hluboce zakořeněna a jsme v ní utvrzováni chodem celé moderní kultury. Uniknout z ní již přesahuje přirozené možnosti člověka. Bez nadpřirozené síly (milosti) se v tomto zápase nikdo neobejde.

predchádzajúce časti:

Nominalizmus a jeho dôsledky

Od princípů k důsledkům – etapy postupného úpadku (Nominalismus a jeho důsledky, II. díl)

Průlom nominalizmu do vzdělávacího procesu (Nominalizmus a jeho dôsledky, III. díl)

Krizové momenty pod lupou – Pád do bezprostřednosti (Nominalizmus a jeho dôsledky, IV. díl)

Demokratická nivelizace (Nominalismus a jeho důsledky, V. díl)

Ztráta celostní perspektivy a obsese specializace (Nominalizmus a jeho dôsledky, VI. díl)

Nárůst egoismu (Nominalismus a jeho důsledky, VII. díl)

Film, rozhlas a internet (Nominalismus a jeho důsledky, VIII. díl)

Psychologie rozmazleného dítěte (Nominalizmus a jeho dôsledky, IX. díl)

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/duchovni-slabost-cloveka-jako-zdroj-moderni-krize-nominalizmus-a-jeho-dusledky-x-dil/>